

פרשת לך לך תשע"ה

הרב ארי דוד קאהן
Israel Center
<http://arikahn.blogspot.com>

Rabbi Ari Kahn
Adk1010@gmail.com
<http://Rabbiarikahn.com>

1. בראשית פרק יב, א-ט

(א) וַיֹּאמֶר ה' אֶל-אַבְרָם לֵךְ-לְךָ מֵאֶרֶץ וּמְמֹלַדְתֶּךָ וּמִבֵּית אֲבִיךָ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאךָ: (ב) וְאָעֲשֶׂךָ לְגֹי גָדוֹל וְאַבְרָכְךָ וְאַגְדַּלְהָ שְׁמֶךָ וְהָיָה בְרָכָה: (ג) וְאַבְרָכָה מִבְּרַכְיָךָ וּמִקְלָלְךָ אֶאְרָ וְנִבְרָכֹוּ בְךָ כָּל מִשְׁפַּחַת הָאָדָמָה: (ד) וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה' וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט וְאַבְרָם בֶּן-חַמֶּשׁ שָׁנַיִם וְשִׁבְעִים שָׁנָה בְּצֵאתוֹ מִחָרָן: (ה) וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת-שָׂרִי אִשְׁתּוֹ וְאֶת-לוֹט בֶּן-אָחִיו וְאֶת-כָּל-רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ וְאֶת-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-עָשׂוּ בְּחָרָן וַיֵּצְאוּ לְלֶכֶת אֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ כְּנָעַן: (ו) וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאֶרֶץ עַד מְקוֹם שְׁכָם עַד אֵלּוֹן מוֹרָה וְהַכְּנַעֲנִי אִזַּךְ בְּאֶרֶץ: (ז) וַיֵּרָא ה' אֶל-אַבְרָם וַיֹּאמֶר לְזַרְעֲךָ אֲתָן אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת וַיְבִן שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' הַנִּרְאָה אֵלָיו: (ח) וַיַּעֲתֶק מִשָּׁם הַהִרָה מִקְדָּם לְבֵית-אֵל וַיֵּט אֹהֶלָה בֵּית-אֵל מִיַּם וְהָעִי מִקְדָּם וַיְבִין-שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' וַיִּקְרָא בְּשֵׁם ה': (ט) וַיִּסַּע אַבְרָם הַלּוֹךְ וַיְנַסֹּע הַנֶּגְבָה: פ

2. ספר בראשית פרק כב

(א) וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהִאֲלֵהֶם נֹסָה אֶת אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הַנְּנִי: (ב) וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנֶךָ אֶת יִחִידְךָ אֲשֶׁר אַהֲבָתְךָ אֶת יִצְחָק וְלֶךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ הַמִּצְרַיִם וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לַעֲלֹה עַל אֶחָד הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים:

3. בראשית פרק יא, כד-לב

(כד) וַיְהִי נַחֲוֹר תִּשְׁעֵ וְעֵשְׂרִים שָׁנָה וַיֹּולֵד אֶת-תָּרַח: (כה) וַיְהִי נַחֲוֹר אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת-תָּרַח תִּשְׁעֵ-עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּמֵאֵת שָׁנָה וַיֹּולֵד בָּנִים וּבָנוֹת: ס (כו) וַיְהִי-תָרַח שְׁבַעִים שָׁנָה וַיֹּולֵד אֶת-אַבְרָם אֶת-נַחֲוֹר וְאֶת-הָרָן וְאֶת-הָרָן אֶת-לוֹט: (כז) וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת תָּרַח תָּרַח הוֹלִיד אֶת-אַבְרָם אֶת-נַחֲוֹר וְאֶת-הָרָן וְהָרָן הוֹלִיד אֶת-לוֹט: (כח) וַיָּמָת הָרָן עַל-פְּנֵי תָרַח אָבִיו בְּאֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ בְּאֹר כְּשָׂדִים: (כט) וַיִּקַּח אַבְרָם וְנַחֲוֹר לָהֶם נָשִׁים שָׁם אֶשְׁת־אַבְרָם שָׂרִי וְשָׁם אֶשְׁת־נַחֲוֹר מִלְכָּה בַת-הָרָן אֲבִי-מִלְכָּה וְאָבִי יִסְכָּה: (ל) וַתְּהִי שָׂרִי עֲקָרָה אֵין לָהּ וָלֵד: (לא) וַיִּקַּח תָּרַח אֶת-אַבְרָם בְּנוֹ וְאֶת-לוֹט בֶּן-הָרָן בְּנוֹ וְאֶת שָׂרִי כַלְתּוֹ אֶשְׁת־אַבְרָם בְּנוֹ וַיֵּצְאוּ אִתָּם מְאֹר כְּשָׂדִים לְלֶכֶת אֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ עַד-חָרָן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: (לב) וַיְהִי וַיִּמֵּי-תָרַח חֲמִשׁ שָׁנִים וּמֵאֵתִים שָׁנָה וַיָּמָת תָּרַח בְּחָרָן: ס

4. יהושע פרק כד, א-ג

(א) וַיֹּאסֹף יְהוֹשֻׁעַ אֶת-כָּל-שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁכָמָה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְרָאשָׁיו וּלְשִׁפְטָיו וּלְשֹׁטְרָיו וַיִּתְּצֻבוּ לְפָנָי הָאֱלֹהִים: (ב) וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-כָּל-הָעָם כֹּה-אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנְּהָר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תָּרַח אָבִי אַבְרָהָם וְאָבִי נַחֲוֹר וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים: (ג) וְאַקַּח אֶת-אַבְיָכֶם אֶת-אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנְּהָר וְאוֹלָךְ אוֹתוֹ בְּכָל-אֶרֶץ כְּנָעַן וְאַרְבֵּה אֶת-זָרְעוֹ וְאַתְּנֶלּוּ אֶת-יִצְחָק:

5. רש"י בראשית פרק יב

מארצך - והלא כבר יצא משם עם אביו ובא עד לחרן, אלא כך אמר לו התרחק עוד משם וצא מבית אביך:

6. אבן עזרא בראשית פרק יב פסוק א

(א) לך לך השם צוה לאברהם ועודנו באור כשדים, שיעזוב ארצו ומקום מולדתו גם בית אביו. והטעם שידע השם, שתרח אחר שיצא ללכת אל ארץ כנען ישב בחרן.

7. רמב"ן בראשית פרק יב

מארצך וממולדתך - כתב רש"י והלא כבר יצא משם עם אביו ובא עד חרן, אלא כך אמר לו הקדוש ברוך הוא, התרחק עוד מבית אביך. ורבי אברהם פירש וכבר אמר השם אל אברם לך לך מארצך, כי הדבור הזה היה בעודנו באור כשדים, ושם צוהו לעזוב ארצו ומולדתו ובית אביו אשר שם. ואיננו נכון, כי אם היה כן היה אברם עיקר הנסיעה מבית אביו במצות האלהים, ותרח אביו ברצון נפשו הלך עמו, והכתוב אמר (לעיל יא לא) ויקח תרח את אברם בנו, יורה כי אברם אחרי אביו ובעצתו יצא מאור כשדים ללכת ארצה כנען, ועוד כי הכתוב שאמר (יהושע כד ג) וַאֲקַח אֶת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנְּהָר וְאוֹלָךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן, היה ראוי שיאמר "ואקח את אביכם את אברהם מאור כשדים ואולך אותו בכל ארץ כנען", כי משם לוקח ושם נצטוה בזה:

ועוד יקשה עליהם, כי אברהם בצוותו את אליעזר לקחת אשה לבנו אמר לו כי אל ארצי ואל מולדתי תלך (להלן כד ד), והוא הלך אל ארם נהרים אל עיר נחור (שם כד ז), אם כן היא ארצו ומולדתו, ושם נאמר (בפסוק לח) אם לא אל בית אבי תלך ואל משפחתי, כי שם בית אביו ומשפחתו שהיא מולדתו, לא כאשר השתבש רבי אברהם לומר אל ארצי חרן, ומולדתי אור כשדים. והנה הוא האומר כאן כי באור כשדים נאמר לו לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, והנה לו ארצות רבות:

אבל העיקר כבר ידעת אותו ממה שכתבנו בסדר שלפני זה (יא כח), כי חרן היא ארצו, ושם מולדתו, והיא ארץ אבותיו מעולם, ושם נצטוה לעזוב אותם. וכך אמרו בבראשית רבה (לט ח) לך לך, אחת מארם נהרים ואחת מארם נחור:

וטעם להזכיר "ארצך ומולדתך ובית אביך", כי יקשה על האדם לעזוב ארצו אשר הוא יושב בה ושם אוהביו ורעיו וכל שכן כשהוא ארץ מולדתו ששם נולד, וכל שכן כשיש שם כל בית אביו, ולכך הוצרך לומר לו שיעזוב הכל לאהבתו של הקדוש ברוך הוא:

אל הארץ אשר אראך - היה נודד והולך מגוי אל גוי ומממלכה אל עם אחר, עד שבא אל ארץ כנען ואמר לו לזרעך אתן את הארץ הזאת, אז נתקיים "אל הארץ אשר אראך", ואז נתעכב וישב בה. ומה שאמר ויצאו ללכת ארצה כנען, לא להתישב בה, כי עדיין לא ידע כי על הארץ ההיא נצטוה, אלא שאחז צדיק דרכו דרך ארץ כנען, כי כן היה בדעתו ובדעת אביו גם מתחלה בצאתם מאור כשדים. ומפני זה אמר ויהי פאָשֶׁר הַתְּעוּ אֹתִי אֱלֹהִים מִבֵּית אָבִי (להלן כ יג), כי היה תועה כשה אובד:

ויתכן לומר כי אברהם מבראשונה ידע כי ארץ כנען היא נחלת ה' ובה יתן ה' חלקו, והאמין כי "אל הארץ אשר אראך" ירמוז לו על ארץ כנען, או על כולה, או על אחת מכל הארצות האל, ושם פניו אל כלל ארץ כנען, כי שם הארץ אשר יראנו באמת:

8. ספר דברים פרק כו

(ה) וְעֲנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אֲבִד וַיִּרְדַּ מִצְרַיִמָּה וַיְגַר שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל עָצוּם וָרֹב:

9. רמב"ן בראשית פרק יב:ב

והנה זאת הפרשה לא בארה כל הענין, כי מה טעם שיאמר לו הקדוש ברוך הוא עזוב ארצך ואיטיבה עמך טובה שלא היתה כמוהו בעולם, מבלי שיקדים שהיה אברהם עובד

אלהים או צדיק תמים, או שיאמר טעם לעזיבת הארץ, שיהיה בהליכתו אל ארץ אחרת קרבת אלהים. ... אבל הטעם, מפני שעשו אנשי אור כשדים עמו רעות רבות על אמונתו בהקב"ה, והוא ברח מהם ללכת ארצה כנען ונתעכב בחרן, אמר לו לעזוב גם אלו ולעשות כאשר חשב מתחלה, שתהיה עבודתו לו וקריאת בני האדם לשם ה' בארץ הנבחרת, ושם יגדל שמו ויתברכו בו הגוים ההם, לא כאשר עשו עמו באור כשדים שהיו מבזין ומקללים אותו, ושמו אותו בבור או בכבשן האש. ואמר לו שיברך מברכיו ואם יחיד מקללו יואר, וזה טעם הפרשה. אבל התורה לא תרצה להאריך בדעות עובדי עבודה זרה ולפרש הענין שהיה בינו ובין הכשדים באמונה, כאשר קצרה בענין דור אנוש וסברתם בעבודה זרה שחדשו:

10. רמב"ן בראשית פרק כג פסוק ב

... אבל לפי המדרש צריכין אנו לומר כי אברהם ושרה בזמן העקידה היו דרים בחברון ושם נצטוה, ומה שאמר ביום השלישי וישא אברהם את עיניו (לעיל כב ד), כי לא נגלה לו ההר חמד אלהים עד היום השלישי, והיה בשני הימים הולך בסביבי ירושלים ולא היה הרצון להראות לו, ואברהם אחר העקידה לא שב למקומו לחברון, אבל הלך תחלה אל באר שבע מקום האשל שלו לתת הודאה על נסו, ושם שמע במיתת שרה ובא. ומי שאמר מהר המוריה בא ומי שאמר מבאר שבע בא הכל טעם אחד:

11. רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק א הלכה ג

כיון שנגמל איתן זה התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן והתחיל לחשוב ביום ובלילה והיה תמיה היאך אפשר שיהיה הגלגל הזה נוהג תמיד ולא יהיה לו מנהיג ומי יסבב אותו, כי אי אפשר שיסבב את עצמו, ולא היה לו מלמד ולא מודיע דבר אלא מושקע באור כשדים בין עובדי כוכבים הטפשים ואביו ואמו וכל העם עובדי כוכבים והוא עובד עמהם ולבו משוטט ומבין עד שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מתבוננתו הנכונה, וידע שיש שם אלוה אחד והוא מנהיג הגלגל והוא ברא הכל ואין בכל הנמצא אלוה חוץ ממנו, ... ובן ארבעים שנה הכיר אברהם את בוראו, כיון שהכיר וידע התחיל להשיב תשובות על בני אור כשדים ולערוד דין עמהם ולומר שאין זו דרך האמת שאתם הולכים בה ושיבר הצלמים והתחיל להודיע לעם שאין ראוי לעבוד אלא לאלוה העולם ולו ראוי להשתחוות ולהקריב ולנסך כדי שיכירוהו כל הברואים הבאים, וראוי לאבד ולשבר כל הצורות כדי שלא יטעו בהן כל העם כמו אלו שהם מדמים שאין שם אלוה אלא אלו. כיון שגבר עליהם בראיותיו בקש המלך להורגו ונעשה לו נס ויצא לחרן, והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד, והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא שנאמר ויקרא שם בשם ה' אל עולם, וכיון שהיו העם מתקבצין אליו ושואלין לו על דבריו היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירוהו לדרך האמת עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות והם אנשי בית אברהם ושתל בלבם העיקר הגדול הזה וחבר בו ספרים והודיעו ליצחק בנו,

12. רמב"ן בראשית פרק יב:

ודע כי אברהם אבינו חטא חטא גדול בשגגה שהביא אשתו הצדקת במכשול עון מפני פחדו פן יהרגוהו, והיה לו לבטוח בשם שיציל אותו ואת אשתו ואת כל אשר לו, כי יש באלהים כח לעזור ולהציל. גם יציאתו מן הארץ, שנצטווה עליה בתחילה, מפני הרעב, עון אשר חטא, כי האלהים ברעב יפדנו ממות. ועל המעשה הזה נגזר על זרעו הגלות בארץ מצרים ביד פרעה. במקום המשפט שמה הרשע והחטא:

13. בראשית פרק יב

(י) ויהי רעב בארץ וירד אברהם מצרימה לגור שם כי-כבד הרעב בארץ: ... ולאברהם היטיב בעבורה ויהי-לו צאן-ובקר וחמרים ועבדים ושפחות ואתנת וגמלים: ... (כ) ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אתו ואת-אשתו ואת-כל-אשר-לו:

14. בראשית פרק יג

(א) ויעל אברהם ממצרים הוא ואשתו וכל-אשר-לו ולוט עמו הנגבה: (ב) ואברהם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב: (ג) וילך למסעיו מנגב ועד-בית-אל עד-המקום אשר-היה שם אהלה בתחלה בין בית-אל ובין העי: (ד) אל-מקום המזבח אשר-עשה שם בראשונה ויקרא שם אברהם בשם ה': (ה) וגם-ללוט ההלך את-אברהם היה צאן-ובקר ואהלים: (ו) ולא-נשא אתם הארץ לשבת יחדו כי-היה רכושם רב ולא יכלו לשבת יחדו:

(ח) ויאמר אברהם אל-לוט אל-נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רעי ובין רעיך כי-אנשים אחים אנחנו: (ט) הלא כל-הארץ לפניך הפך נא מעלי אם-השמאל ואימנה ואם-הימין ואשמאילה: (י) וישא-לוט את-עיניו וירא את-כל-כפר הירדן כי כלה משקה לפניו שחת ה' את-סדם ואת-עמורה כגן-ה' בארץ מצרים באכה צער: (יא) ויבחר-לו לוט את כל-כפר הירדן ויסע לוט מקדם ויפרדו איש מעל אחיו:

(יד) וה' אמר אל-אברהם אחרי הפך-לוט מעמו שא נא עיניך וראה מן-המקום אשר-אתה שם צפנה ונגבה וקדמה וימה: (טו) כי את-כל-הארץ אשר-אתה ראה לך אתננה ולזרעה עד-עולם: (טז) ושמתי את-זרעה כעפר הארץ אשרו אם-יוכל איש למנות את-עפר הארץ גם-זרעה ימנה: (יז) קום התהלך בארץ לארצה ולרחבה כי לך אתננה: (יח) ויאהל אברהם ויבא וישב באלני ממרא אשר בחברון ויבן-שם מזבח לה': פ

15. תרגום אונקלוס בראשית פרק יג פסוק ט

(ט) הלא כל ארעא קדמך אתפרש כען מלותי אם את לצפונא אנא לדרומא ואם את לדרומא אנא לציפונא (ואצפנד):